GENERALINĖS ADVOKATĖS JULIANE KOKOTT IŠVADA, pateikta 2011 m. kovo 10 d.[1]

I — Įvadas

1. 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (toliau – Bankroto reglamentas)[2] 3 straipsnyje nustatyta, kurios valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą, kai aplinkybės yra tarpvalstybinio pobūdžio ir susijusios su vidaus rinka[3]. Jurisdikciją iškelti bankroto bylą turi tos valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai. Nagrinėjamoji byla suteikia Teisingumo Teismui galimybę patikslinti sąvoką „pagrindinių turtinių interesų vieta“.

2. Nagrinėjamos bylos aplinkybėms būdinga tai, kad Italijos bendrovė savo registruotą buveinę iš Italijos perkėlė į Jungtinę Karalystę. Praėjus daugiau kaip vieniems metams po likvidavimo ir bendrovės išbraukimo iš Jungtinės Karalystės įmonių registro, bendrovės kreditorė kreipėsi į Italijos teismą dėl bankroto bylos iškėlimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar jis turi tarptautinę jurisdikciją spręsti šią jam perduotą bylą.

II — Teisinis pagrindas

A — *Sąjungos teisė*

3. Bankroto reglamento 2 straipsnyje sąvoka „įmonė“ apibrėžta taip:

„Šiame reglamente

<…>

h) „įmonė“ – tai bet kuri veiklos vieta, kur skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą naudodamas žmonių ir daiktinius resursus [žmogiškuosius išteklius ir turtą].“

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — OL L 160, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191. Dabar galioja reglamento redakcija, iš dalies pakeista 2010 m. vasario 25 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) (OL L 65, p. 1).

3 — Remiantis 33 konstatuojamąja dalimi, Bankroto reglamentas netaikomas Danijai; be to, taikomi 44 straipsnyje, kuriame nustatytas reglamento santykis su kitomis valstybių narių konvencijomis, esantys apribojimai.

4. Bankroto reglamento 3 straipsnyje dėl tarptautinės jurisdikcijos nustatyta:

„1. Valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą. Jei tai yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė.

2. Jei skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta yra valstybės narės teritorijoje, kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti tokiam skolininkui bankroto bylą tik tuo atveju, jei jam tos kitos valstybės narės teritorijoje priklauso įmonė. Tokios bylos poveikis gali apimti tik tą skolininko turtą, kuris yra pastarosios valstybės narės teritorijoje.

<…>“

5. Bankroto reglamento 13 konstatuojamojoje dalyje teigiama:

„Pagrindinių turtinių interesų vieta“ turėtų būti vieta, kurioje skolininkas reguliariai administruoja savo turtinius interesus, ir dėl to ją gali nustatyti trečiosios šalys.“

B — *Nacionalinė teisė*

6. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal Italijos civilinio proceso kodekso (*Codice di procedura civile*) 382 straipsnį ir su juo susijusią nusistovėjusią teismų praktiką *Corte di Cassazione* priimtas tarpinis sprendimas dėl jurisdikcijos yra galutinis ir privalomas žemesnės instancijos teismui, nagrinėjančiam bylą iš esmės.

III — Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

7. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstyti tokie faktai:

8. *Interedil Srl* buvo įsteigta Italijoje, o jos buveinė buvo Monopolyje. 2001 m. liepos 18 d. savo registruotą buveinę ji perkėlė į Londoną. Ji buvo įrašyta į Anglijos prekybos rūmų registrą [4] su nuoroda FC (*Foreign Company*). Tą pačią 2001 m. liepos 18 d. ji buvo išbraukta [5] iš Italijos įmonių registro [6].

9. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicnį sprendimą matyti, kad *Interedil* nurodė, jog

4 — *Companies House.*

5 — *Registro delle imprese.*

6 — Nors *Tribunale di Bari* lyg ir mano, kad šis išbraukimas yra neteisėtas, tačiau savo nuomonės konkrečiai nepagrindžia.

buveinės perkėlimo momentu, t. y. 2001 m. liepos 18 d., bendrovė Londone vykdė įvairius verslo sandorius, t. y. *Interedil Srl* buvo parduota Britanijos grupei *Canopus*, vyko derybos ir buvo sudarytos sutartys dėl įmonės pardavimo. Be to, po kelių mėnesių Tarante (Italijoje) esantis nekilnojamasis turtas kaip perduotos bendrovės sudedamosios dalys buvo perleistas bendrovei *Windowmist Limited.*

10. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad 2002 m. liepos 22 d. bendrovė *Interedil Srl* buvo uždaryta ir išbraukta iš Jungtinės Karalystės įmonių registro [7].

11. 2003 m. spalio mėn. *Intesa Gestione Crediti Spa* kreipėsi į *Tribunale di Bari* prašydama iškelti bankroto bylą dėl *Interedil Srl* turto.

12. Likviduojama bendrovė *Interedil Srl* (toliau – *Interedil*) paprieštaravo dėl šio Italijos teismo jurisdikcijos ir 2003 m. gruodžio mėn. kreipėsi į Italijos *Corte die Cassazione* su prašymu priimti preliminarų sprendimą dėl jurisdikcijos. Kadangi registruota įmonės buveinė iš Italijos buvo perkelta į Jungtinę Karalystę, Italijos teismai nebeturėjo jurisdikcijos pradėti bankroto bylą.

13. Kadangi, *Tribunale di Bari* nuomone, prieštaravimas dėl Italijos teismų jurisdikcijos nebuvimo yra akivaizdžiai nepagrįstas ir įmonės nemokumas įrodytas, jis 2004 m. gegužės mėn., nesulaukęs *Corte di Cassazione* sprendimo dėl jurisdikcijos, likviduojamai „*Interedil s.r.l.*, kurios buveinė Londone, Chelsea Chambers 262 Fulham Road“, iškėlė bankroto bylą.

14. 2004 m. birželio 18 d. *Interedil* apskundė minėtą sprendimą iškelti bankroto bylą.

15. 2005 m. gegužės 20 d. Nutartimi Nr. 10606/2005 *Corte di Cassazione* pripažino Italijos teismų jurisdikciją. Toliau nurodytos aplinkybės yra pakankamos, kad paneigtų Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje įtvirtintą prezumpciją, kad skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta yra jo registruota buveinė: *Interedil* nekilnojamojo turto turėjimas Italijoje, dviejų viešbučių kompleksų nuomos sutartis, sutartis su banku ir nepranešimas Bario įmonių registrui apie registruotos buveinės perkėlimą į Londoną.

7 — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą originalo (italų) kalba nurodyta: „*Chiusa e dunque cancellata dal Registro delle Imprese.*“

16. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą, priimtą byloje *Eurofood*[8], *Tribunale di Bari* iškilo abejonių dėl tokio *Corte di Cassazione* vertinimo. Todėl jis nusprendė sustabdyti pagrindinės bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta sąvoka „pagrindinių turtinių interesų vieta“ turi būti aiškinama remiantis Bendrijos, ar nacionaline teise? Jei ji turi būti aiškinama remiantis Bendrijos teise, ką reiškia ši sąvoka ir kokie yra esminiai veiksniai ar elementai, kuriais remiantis nustatoma pagrindinių turtinių interesų vieta?

2. Ar Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalyje numatyta prezumpcija, pagal kurią, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad bendrovių pagrindinių turtinių interesų vieta yra jų registruota buveinė, gali būti paneigta konstatavus realią įmonės veiklą kitoje valstybėje nei ta, kurioje yra bendrovės registruota buveinė, arba, norint paneigti minėtą prezumpciją, ar būtina konstatuoti, kad bendrovė nevykdė jokios veiklos valstybėje, kurioje yra jos registruota buveinė?

3. Ar tai, kad kitoje valstybėje nei ta, kurioje yra bendrovės registruota buveinė, yra šios bendrovės nekilnojamojo turto, tarp bendrovės skolininkės ir kitos bendrovės sudaryta dviejų viešbučių kompleksų nuomos sutartis, bendrovės sutartis su banku, yra pakankami elementai ar veiksniai, leidžiantys paneigti Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 3 straipsnyje numatytą prezumpciją dėl bendrovės „registruotos buveinės“, ir ar šių aplinkybių pakanka pagrįsti prielaidai, kad bendrovė turi „įmonę“ šioje valstybėje, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 3 straipsnio 2 dalį?

4. Jei *Corte di Cassazione* išvados dėl jurisdikcijos minėtoje Nutartyje Nr. 10606/2005 būtų pagrįstos kitokiu Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 3 straipsnio išaiškinimu nei Teisingumo Teismo pateiktasis, ar taikyti šią teisės nuostatą, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas, trukdo Italijos civilinio proceso kodekso 382 straipsnis, kuriuo remdamasis Kasacinis teismas priima galutinį ir privalomą sprendimą dėl jurisdikcijos?

8 — 2006 m. gegužės 2 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Eurofood IFSC* (C-341/04, Rink. p. I-3813).

IV — Teisinis vertinimas

A — *Prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumas*

17. Prieš pradedant nagrinėti prejudicinius klausimus, iš pradžių reikia nustatyti, ar yra priimtinas *Tribunale di Bari* pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

1. EB 68 straipsnyje numatytas teisės pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą apribojimas

18. 2009 m. liepos 6 d. nutartimi – šią nutartį Teisingumo Teismas gavo 2009 m. spalio 13 dieną – *Tribunale di Bari* pateikė savo prejudicinius klausimus Teisingumo Teismui. Vadinasi, tuo laiko momentu Lisabonos sutartis dar nebuvo įsigaliojusi.

19. Bankroto reglamentas buvo priimtas remiantis EB 61 straipsnio c punktu ir 67 straipsnio 1 dalimi, vadinasi, tai toks teisės aktas, dėl kurio pagal EB 68 straipsnį žemesnės instancijos teismai neturi teisės pateikti prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Kaip teigia Komisija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimai iš principo gali būti skundžiami pagal nacionalinėje teisėje numatytą apskundimo tvarką [9]. Taigi pagal EB 68 straipsnį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturėjo teisės pateikti prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

20. Tačiau 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai EB 68 straipsnis buvo panaikintas, todėl dabar jau nėra teisės pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą apribojimo [10]. Kaip Teisingumo Teismas pripažino Sprendime *Weryński*, atsakant į klausimą dėl teisės pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą ne tiek svarbus prašymo gavimo momentas, kiek Teisingumo Teismo sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo momentas [11]. Todėl nuo 2009 m. gruodžio 1 d. Teisingumo Teismas turi kompetenciją nagrinėti teismų, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę gali būti toliau skundžiami teismine tvarka, prašymus priimti prejudicinį sprendimą net ir tada, kai prašymas buvo gautas iki šios datos [12]. Vadinasi, prašymo priimti prejudicinį sprendimą

9 — Pagal Italijos bankroto įstatymo (*Legge Fallimentare*) 18 straipsnį, išdėstytą 2007 m. rugsėjo 12 d. Įstatymo Nr. 169 redakcija (*Decreto Legislativo* Nr. 169), *Tribunale di Bari* sprendimas gali būti skundžiamas.

10 — Dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų žr. mano 2010 m. rugsėjo 2 d. išvadą, pateiktą byloje *Weryński* (C-283/09, Rink. p. I-601).

11 — 2011 m. vasario 17 d. Sprendimas *Weryński* (30 punktas), šiuo klausimu taip pat žr. mano 2010 m. rugsėjo 2 d. išvadą, pateiktą byloje *Weryński* (minėta 10 išnašoje, 23–25 punktai).

12 — Sprendimas *Weryński* (minėtas 11 išnašoje, 31 punktas).

nepriimtinumo negalima pagrįsti tuo, kad teismas neturėjo teisės pateikti prašymo.

2. Nepriimtinumas dėl bendrovės neegzistavimo

21. Per posėdį Teisingumo Teisme (likviduojama) *Interedil* pabrėžė, kad prejudiciniai klausimai yra hipotetiniai, todėl nepriimtini, nes, išbraukus *Interedil* iš Anglijos prekybos rūmų registro, ji nebeegzistuoja, taigi Teisingumo Teismui pateikti prejudiciniai klausimai yra hipotetinio pobūdžio. Savo rašytinėse pastabose Komisija taip pat nurodė šią problemą.

22. Šiuo klausimu reikia prisiminti, kad Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo tik tada, jeigu akivaizdu, kad nacionalinio teismo prašomas Sąjungos teisės normos išaiškinimas nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, jeigu problema yra hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi faktinės ir teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus [13].

13 — Nusistovėjusi teismo praktika, žr. tik 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimą *Gowan Comércio* (C-77/09, Rink. p. I-13533, 25 punktas).

23. Iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytų duomenų negalima daryti išvados, kad prejudiciniai klausimai akivaizdžiai nesusiję su pagrindinės bylos dalyku. Net jei *Interedil* nebeegzistuoja, negalima atmesti galimybės, kad tokiu atveju pagal Italijos teisės aktus kreditorių interesai gali būti patenkinti ir tada, kai bendrovė išbraukta iš įmonių registro, bet lieka įmonės turto, ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas dėl šios priežasties ir siekia pradėti bankroto bylą.

3. Atsakovų pagrindinėje byloje prieštaravimai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo ir dėl atsakymo į ketvirtąjį prejudicinį klausimą

24. Atsakovai pagrindinėje byloje mano, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas dėl trijų priežasčių. Jie nurodo Italijos teismo *Corte di Cassazione* privalomą sprendimą, kuriame teismas viename iš bylos etapų jau pripažino Italijos teismų jurisdikciją pradėti bankroto bylą. Šis sprendimas įgijo *res judicata* galią. Todėl nebeliko teisme nagrinėjamos bylos, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.

25. Be to, atsakovai pagrindinėje byloje kritikuoja prejudicinių klausimų formuluotes. Iš pirmojo ir ketvirtojo klausimų nematyti prieštaravimo tarp ES teisės aktų ir to, kaip

juos taiko nacionaliniai teismai. Antruoju ir trečiuoju klausimu Teisingumo Teismo prašoma taikyti ES teisės aktus konkrečiai situacijai.

26. Savo pirmais trimis klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, kaip turi būti aiškinama Bankroto reglamento 3 straipsnyje esanti sąvoka „pagrindinių turtinių interesų vieta“. Šis prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas yra priimtinas.

27. Todėl toliau reikia išnagrinėti tik pirmuosius du atsakovų pagrindinėje byloje priekaištus dėl priimtinumo, kurie grindžiami įsiteisėjusiu *Corte die Cassazione* sprendimu.

28. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų išnagrinėti ir ketvirtąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar *Corte di Cassazione* sprendimas, kuris yra privalomas pagal nacionalinės teisės aktus ir kuriuo teismas pripažįsta Italijos teismų tarptautinę jurisdikciją, būtų privalomas ir tuo atveju, jei paaiškėtų, kad šis sprendimas nesuderinamas su Teisingumo Teismo praktika. Jei taip, tada kiti klausimai nebebūtų svarbūs nagrinėjant pagrindinę bylą, vadinasi, būtų nepriimtini.

29. Pagal Italijos civilinio proceso kodekso 382 straipsnį *Corte di Cassazione* viename iš bylos etapų priimtas sprendimas dėl jurisdikcijos yra privalomas žemesnės instancijos teismui.

30. Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, kad dėl nacionalinės proceso taisyklės, pagal kurią nacionaliniam teismui, turinčiam iš naujo nagrinėti bylą, kurią jam grąžino aukštesnės instancijos teismas, šią bylą nagrinėjęs apeliacine tvarka, yra privalomi aukštesnės instancijos teismo vertinimai teisės klausimais, buvimo negali kilti abejonių dėl nacionalinių teismų, kurių sprendimas nėra galutinis, teisės pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai jiems kyla abejonių dėl Sąjungos teisės aiškinimo [14].

31. Tai taikytina ir nagrinėjamu atveju, susijusiu su nacionalinės proceso teisės nuostata, pagal kurią aukštesnės instancijos teismo viename iš bylos etapų priimtas sprendimas dėl tarptautinės jurisdikcijos yra privalomas.

32. Galiausiai nacionalinis teismas, kuris neperžengdamas savo kompetencijos ribų turi taikyti ES teisės nuostatas, pagal nusistovėjusią teismo praktiką privalo užtikrinti visišką šių nuostatų veikimą ir, jei būtina, privalo netaikyti bet kurios joms prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos, taip pat neprivalo prašyti arba laukti, kol ši nuostata bus

14 — 2010 m. spalio 5 d. Sprendimas *Elchinov* (C-173/09, Rink. p. I-8889, 25 punktas).

panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis [15]. Tokia gali būti ir šiai bylai svarbi proceso teisės nuostata, įtvirtinanti aukštesnės instancijos teismų sprendimų privalomumą [16].

33. Vadinasi, aiškinant ES teisės aktus reikšmingas yra vien Teisingumo Teismo sprendimas, ir visai nesvarbu, kad nacionalinis aukštesnės instancijos teismas viename iš nagrinėjamos bylos etapų priimtame sprendime jau pateikė ES teisės aktų išaiškinimą.

4. Tarpinė išvada

34. Todėl reikia daryti tarpinę išvadą, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

35. Į ketvirtąjį prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip, kad su ES teisės aktais nesuderinama tai, jog nacionaliniam teismui, kuris aukštesnės instancijos teismui priėmus privalomą sprendimą dėl jo jurisdikcijos turi nagrinėti bylą iš esmės, pagal nacionalinę proceso teisę yra privalomi šio aukštesnės instancijos teismo vertinimai teisės klausimais, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo aiškinimą, kurio prašoma, šios išvados neatitinka ES teisės aktų.

B — *Prejudiciniai klausimai*

36. Pirmasis, antrasis ir trečiasis klausimai susiję su Bankroto reglamento 3 straipsnio 1 dalyje esančios sąvokos „skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta“ išaiškinimu, todėl jie gali būti nagrinėjami kartu (toliau – 1 dalis). Be to, trečiuoju klausimu prašoma patikslinti Bankroto reglamento 3 straipsnio 2 dalyje esančią įmonės sąvoką (toliau – 2 dalis).

1. Bankroto reglamento 3 straipsnio 1 dalies sąvoka „pagrindinių turtinių interesų vieta“

37. 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta bankroto bylų tarptautinė jurisdikcija. Pagal šią

15 — Sprendimas *Elchinov* (minėtas 14 išnašoje, 31 punktas, su nuoroda į 1978 m. kovo 9 d. Sprendimą *Simmenthal* (106/77, Rink. p. 629, 24 punktas) ir 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *Filipiak* (C-314/08, Rink. p. I-11049, 81 punktas).

16 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Elchinov* (minėtas 14 išnašoje, 31 punktas).

nuostatą jurisdikciją iškelti bankroto bylą turi valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai.

a) Savarankiška sąvokos apibrėžtis

38. Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš pradžių siekia išsiaiškinti, ar sąvoka „pagrindinių turtinių interesų vieta“ yra savarankiška reglamento sąvoka, ar apibrėžiama remiantis ir nacionalinės teisės aktais.

39. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką tiek iš vienodo Sąjungos teisės taikymo, tiek iš lygybės principo reikalavimų išplaukia, kad tada, kai Sąjungos teisės nuostatoje aiškiai nenurodoma valstybių narių teisė, taikoma norint nustatyti jos prasmę bei apimtį, paprastai ji visoje Europos Sąjungoje turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant į nuostatos kontekstą ir nagrinėjamu teisės aktu siekiamą tikslą [17].

40. Teisingumo Teismas Sprendime *Eurofood* dėl Bankroto reglamento 3 straipsnio 1 dalies taip pat atitinkamai pripažino, kad pagrindinių turtinių interesų vietos sąvoka apibrėžiama būtent reglamente. Taigi ji turi savarankišką reikšmę, todėl turi būti aiškinama vienodai, neatsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus [18].

b) Pagrindinių turtinių interesų vietos nustatymas

41. Jei tai yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė.

42. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti pagrindinių turtinių interesų vietos sąvoką ir nustatyti kriterijus, kuriais remiantis gali būti paneigta 3 straipsnio 1 dalyje antrame sakinyje įtvirtinta prezumpcija.

17 — 2007 m. spalio 18 d. Sprendimas *Österreichischer Rundfunk* (C-195/06, Rink. p. I-8817, 24 punktas ir ten nurodyta teismų praktika) ir 2009 m. spalio 29 d. Sprendimas *NCC Construction Danmark* (C-174/08, Rink. p. I-10567, 24 punktas).

18 — Sprendimas *Eurofood IFSC* (minėtas 8 išnašoje, 31 punktas).

i) Reikšmingas laiko momentas

43. Nagrinėjamai situacijai būdingi du dalykai. Pirma, remiantis prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytais duomenimis, prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo momentu nuo atitinkamos bendrovės uždarymo ir jos išbraukimo iš Jungtinės Karalystės įmonių registro jau buvo praėję daugiau kaip vieni metai. Antra, dar iki likvidavimo etapo pradžios bendrovė savo registruotą buveinę perkėlė iš Italijos į Jungtinę Karalystę. Todėl pirmiausia reikia išsiaiškinti, kokį poveikį nustatant jurisdikciją turi buveinės perkėlimas. Po to reikia išsiaiškinti, į kokį laiko momentą reikia atsižvelgti nustatant bankroto bylos jurisdikciją tada, kai bendrovė iš įmonių registro išbraukta dar gerokai prieš pateikiant prašymą iškelti bankroto bylą.

44. Reglamente nėra specialios nuostatos dėl buveinės perkėlimo. Todėl remiantis 3 straipsnyje esančia bendra taisykle reikia atsižvelgti į paskutinę registruotą buveinę, nebent 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta prezumpcija paneigiama pateikus įrodymą, kad perkeliant registruotą buveinę pagrindinių turtinių interesų vieta nebuvo perkelta ir liko valstybėje, iš kurios buvo perkelta registruota buveinė.

45. Tokios buveinės perkėlimo pasekmės nustatant teismą, turintį jurisdikciją iškelti bankroto bylą, gali turėti neigiamą poveikį kreditoriams, kurie susiję teisiniais santykiais su skolininkais toje valstybėje, iš kurios buveinė buvo perkelta. Juk teisinių santykių su skolininkais sudarymo momentu kreditoriai rėmėsi tam tikra potencialios bankroto bylos nagrinėjimo vieta, kuri, perkėlus buveinę, pasikeitė. Taigi, jei nustatant teismo jurisdikciją atsižvelgiama į buveinės perkėlimą, nepateisinami kreditorių lūkesčiai.

46. Juk Bankroto reglamento nuostatomis dėl tarptautinės jurisdikcijos aiškiai siekiama potencialiems kreditoriams sudaryti sąlygas iš anksto nustatyti teisinę sistemą, pagal kurią bus sprendžiama su jų interesais susijusi bankroto byla [19]. Tarptautinė jurisdikcija, kuri pagal 4 straipsnio 1 dalį taip pat nulemia tam tikros valstybės materialiosios bankroto teisės taikymą, grindžiama ta vieta, kuri yra žinoma potencialiems skolininko kreditoriams, taip

19 — Žr. 2005 m. rugsėjo 27 d. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą, pateiktą byloje *Eurofood IFSC* (C-341/04, Rink. p. I-3813, 118 punktas).

leidžiant jiems numatyti teisinę riziką, kurią tektų prisiimti bankroto atveju [20].

47. Tačiau reglamento leidėjas sąmoningai susitaikė su tuo, kad, perkėlus buveinę, vėliau gali persikelti ir tarptautinė bankroto bylų jurisdikcija. Kitaip negu 1980 m. EB konvencijos dėl bankroto bylų projekte [21], reglamente būtent nėra specialiosios nuostatos, reglamentuojančios buveinės perkėlimo situaciją, kai pereinamuoju laikotarpiu po buveinės perkėlimo jurisdikciją išlaiko taip pat tos valstybės, iš kurios buvo perkelta buveinė, teismai.

48. Atvirkščiai, reglamente remiamasi vien pagrindinių turtinių interesų vieta, vadinasi, jos faktinis perkėlimas nulemia ir tarptautinės bankroto bylų jurisdikcijos pasikeitimą – taip reglamentu nuosekliai atsižvelgiama į įsisteigimo laisvę, kuri, nustačius labiau ribojančią taisyklę, bent jau netiesiogiai būtų pažeista.

Todėl iš principo negalima reikalauti, kad naujoji buveinė jau būtų egzistavusi tam tikrą laiką prieš pateikiant prašymą iškelti bankroto bylą. Ar išskirtiniais atvejais, kai buveinės perkėlimas ir prašymas iškelti bankroto bylą yra tiesiogiai susiję laiko prasme, turėtų būti taikomi kiti reikalavimai, čia nagrinėti nereikia, nes nuo buveinės perkėlimo iki prašymo iškelti bankroto bylą praėjo daugiau kaip vieni metai.

49. Toliau dar reikia nustatyti, į kurį laiko momentą reikia atsižvelgti tada, kai prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo momentu bendrovė jau buvo išbraukta iš įmonių registro.

50. Dėl buveinės perkėlimo Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, kai buveinė perkeliama jau pateikus prašymą iškelti bankroto bylą, tačiau dar nepriėmus sprendimo iškelti bankroto bylą, jurisdikciją iškelti bankroto bylą išlaiko valstybės, iš kurios buvo perkelta buveinė, teismai [22]. Vadinasi, nustatant pagrindinių turtinių interesų vietą iš principo

20 — Generalinio advokato F.G. Jacobs išvada, pateikta byloje *Eurofood IFSC* (minėta 19 išnašoje, 122 punktas).

21 — Žr. 1980 m. Konvencijos dėl bankroto, kompromisinio susitarimo ir kitų panašių procedūrų projekto 6f straipsnį, EG-Dok. III/D/72/80-DE, santrauka: Gerhard Kegel (leid.) ir Jürgen Thieme (red.) Pasiūlymai ir išvados dėl EB bankroto konvencijos projekto, Tiubingenas, 1988 metai.

22 — 2006 m. sausio 17 d. Sprendimas *Staubitz-Schreiber* (C-1/04, Rink. p. I-701, 29 punktas).

svarbiausias yra prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo momentas.

51. Tačiau, remiantis prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo momentu, situacijoje, kaip antai nagrinėjamoji, kai prašymas iškelti bankroto bylą pateiktas praėjus nemažai laiko po bendrovės likvidavimo ir jos išbraukimo iš įmonių registro, *prima face* iškyla problema, kad prašymo pateikimo momentu bendrovė jau iš viso nebeturi reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nurodytų interesų, nes ji nebeegzistuoja.

52. Tokiu atveju šią problemą būtų galima išspręsti tiesiog remiantis registruotos buveinės vieta ir nebeleidžiant paneigti prezumpcijos. Juk bendrovė registruotą buveinę turi ir po jos likvidavimo. Taigi likviduotos bendrovės atveju jurisdikciją iškelti bankroto bylą be išimčių turėtų registruotos buveinės valstybė narė.

53. Tačiau galiausiai toks „taškinis“ požiūris neįtikina. Nors tokį požiūrį galima pagrįsti, kad ir panaikintos bendrovės atveju paprasta nustatyti registruotą buveinę ir būtent sąsaja su ja užtikrina teisinį saugumą, tačiau jį paneigia kitas argumentas, kad tokiu atveju net ir tada, kai iki likviduojant bendrovę jos pagrindinių turtinių interesų vieta nebuvo toje valstybėje, kur yra jos registruota buveinė, ji vis tiek turėtų jurisdikciją. Tačiau su tuo negalima sutikti, nes reglamento sąvoka „pagrindinių turtinių interesų vieta“ siekiama nustatyti tą vietą, su kuria bendrovę objektyviai sieja glaudžiausi ryšiai, ir tai gali nustatyti jos kreditoriai. Pavyzdžiui, kai veikiančios bendrovės registruota buveinė yra vien pašto dėžutė, taigi jos pagrindinių turtinių interesų vieta visada buvo kitoje vietoje, būtų nenaudinga po bendrovės panaikinimo jurisdikciją vis tiek susieti su jos registruotos buveinės vieta.

54. Vadinasi, ir panaikintos bendrovės atveju 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta prezumpcija gali būti paneigta, įrodžius, kad prieš panaikinant bendrovę jos pagrindinių turtinių interesų vieta buvo kitoje valstybėje negu ta, kurioje registruota buveinė. Tokiu atveju svarbiausia nustatyti paskutinę pagrindinių interesų vietą, buvusią prieš uždarant bendrovę. Į kokį laikotarpį čia reikia atsižvelgti, turi būti nustatyta bendrai vertinant kreditorių požiūriu.

ii) Sąvokos „pagrindinių turtinių interesų vieta“ išaiškinimas

55. Toliau reikia išnagrinėti, kokiais kriterijais remiantis nustatoma skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, kaip ji suprantama pagal Bankroto reglamento 3 straipsnio 1 dalį.

56. Deja, reglamento 2 straipsnyje, kuriame pateiktos pagrindinių sąvokų apibrėžtys, nėra pagrindinių turtinių interesų vietos apibrėžties. Tai teisingai kritikavo Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas dar per teisėkūros procedūrą [23]. Tik reglamento 13 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad pagrindinių turtinių interesų vieta „turėtų būti vieta, kurioje skolininkas reguliariai administruoja savo turtinius interesus, ir dėl to ją gali nustatyti trečiosios šalys“.

57. Atsižvelgdamas į 13 konstatuojamąją dalį Teisingumo Teismas byloje *Eurofood* pripažino, kad „pagrindinių interesų vieta nustatoma remiantis objektyviais ir trečiųjų šalių patikrintais kriterijais. Šis objektyvumas ir galimybė trečiosioms šalims patikrinti šiuos kriterijus yra būtini tam, kad būtų užtikrintas teisinis saugumas ir numatomumas, susiję su turinčio jurisdikciją iškelti pagrindinę bankroto bylą teismo nustatymu.“ [24] Teisinio saugumo ir numatomumo svarbą Teisingumo Teismas pabrėžė atsižvelgdamas į tai, kad pagal reglamento 4 straipsnio 1 dalį turinčio jurisdikciją teismo nustatymas nulemia ir atitinkamos valstybės narės teisės taikymą.

58. Todėl 3 straipsnyje įtvirtinta prezumpcija dėl registruotos buveinės gali būti paneigta tik tada, kai remiantis objektyviais ir trečiųjų šalių patikrintais kriterijais nustatoma, kad reali padėtis skiriasi nuo tos, kurią turėtų atspindėti minėtos registruotos buveinės buvimo vieta [25]. Kaip pavyzdį, kada gali būti paneigta prezumpcija, Teisingumo Teismas nurodė bendrovės, kuri nevykdo jokios ekonominės veiklos valstybės narės teritorijoje, kurioje yra jos registruota buveinė, pašto dėžutės atvejį [26].

59. Viename iš bylos etapų priimtame sprendime *Corte di Cassazione* nurodo, kad į Jungtinę Karalystę savo registruotą buveinę perkėlusi *Interedil* ten nevykdė jokios veiklos, neadministravo jokių sandorių ir net nevykdė likvidavimo veiklos, taigi savo pagrindinių

23 — Pateikta Teisės reikalų ir vidaus rinkos komiteto pranešime dėl Tarybos pasiūlymo dėl Bankroto reglamento (pranešėjas Kurt Lechner), dokumentas A5-0039/2000; buvo pasiūlyta į reglamento 2 straipsnį įtraukti tokią apibrėžtį: „Pagrindinių turtinių interesų vieta – tai vieta, kurioje skolininkas administruoja pagrindinius verslo interesus ir vykdo kitą ekonominę veiklą, todėl jį su šia vieta sieja glaudūs ryšiai.“

24 — Sprendimas *Eurofood IFSC* (minėtas 8 išnašoje, 33 punktas).

25 — Sprendimas *Eurofood IFSC* (minėtas 8 išnašoje, 34 punktas).

26 — Sprendimas *Eurofood IFSC* (minėtas 8 išnašoje, 34 ir 35 punktai).

turtinių interesų administravimo ir organizacijos į Londoną faktiškai ir neperkėlė.

60. Kai valstybėje narėje, kurioje yra registruota buveinė, bendrovė nevykdo jokios ekonominės ir administracinės veiklos, reglamento 3 straipsnyje esančią prezumpciją iš tiesų galima paneigti.

61. Tačiau iš antrojo klausimo matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemano, kad *Interedil* savo naujos registruotos buveinės vietoje Londone nevykdė jokios veiklos. Todėl, kitaip negu bendrovės pašto dėžutės atveju, kuris kaip galimas prezumpcijos paneigimo pavyzdys nurodytas byloje *Eurofood*, čia kyla klausimas, kaip tiksliau nustatyti pagrindinių turtinių interesų vietą.

62. Šiuo atveju nedaug pagelbėja ir reglamento priėmimo istorija. Iš jos matyti, kad dėl konkrečios terminijos buvo ginčijamasi jau per teisėkūros procesą. Atspirties taškas buvo Vokietijos ir Suomijos iniciatyva, kuri rėmėsi neįsigaliojusios Europos Sąjungos bankroto bylų konvencijos tekstu [27]. Šio pasiūlymo 13 konstatuojamojoje dalyje dar buvo išsamesnė sąvokos „pagrindinių turtinių interesų vieta“ apibrėžtis. Ten buvo nurodyta: „Pagrindinių turtinių interesų vieta turėtų būti vieta, su kuria skolininką reguliariai sieja glaudūs ryšiai, kurioje yra sutelkti įvairūs jo verslo interesai ir pagrindinis turtas. Ši vieta taip pat turi būti gerai žinoma kreditoriams.“ Liuksemburgo delegacija kritikavo, kad tokia formuluote labiausiai atsižvelgiama į turto vietą, o ne skolininko veiklą ar turto administravimą, kaip pageidavo ši delegacija [28].

63. Po to, kai Tarybos sekretoriato pakeistas projektas [29] taip pat susilaukė kritikos [30], teisės aktų leidėjas nusprendė į 13 konstatuojamąją dalį įtraukti Bankroto bylų konvencijos aiškinamojo pranešimo 75 punkto pirmą sakinį ir

27 — 1999 m. gegužės 26 d. Tarybai pateikta Vokietijos Federacinės Respublikos ir Suomijos Respublikos iniciatyva siekiant priimti Tarybos bankroto reglamentą, OL C 221, p. 8.

28 — Liuksemburgo delegacijos pranešimas, 1999 m. liepos 20 d. Tarybos dokumentas Nr. 10342/99.

29 — Žr. 1999 m. liepos 29 d. Tarybos dokumentą Nr. 9934/1/99; dėl formuluotės pakeitimo žr. 1999 m. spalio 22 d. Tarybos dokumentą Nr. 9934/2/99.

30 — Pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės delegacija kritikavo apibrėžties formuluotę, nes skolininkas savo interesus gali administruoti iš įvairių vietų, be to, neaišku, kokiais kriterijais remiantis nustatomi „pagrindiniai“ interesai, žr. 1999 m. rugsėjo 13 d. Tarybos dokumentą Nr. 10683/99.

taip nurodė turtinių interesų administravimo vietą [31].

64. Nors ir buvo sąvokų neaiškumų, Teisingumo Teismas Sprendime *Eurofood* aiškiai rėmėsi vertinimu pagal kreditorių požiūrį [32]. Taip jis atsižvelgė į 13 konstatuojamosios dalies formuluotę, kurioje sakoma, kad nustatyti vietą turi galėti trečiosios šalys. Potencialūs kreditoriai turi galėti iš anksto numatyti, kuri valstybė narė pagal *status quo* turės jurisdikciją iškelti bankroto bylą, vadinasi, taip pat nustatyti, kurios valstybės narės teisė jai bus taikoma.

65. Taigi, nustatant pagrindinių turtinių interesų vietą, reikia vertinti bendrai remiantis kreditorių požiūriu. Kaip jau yra nurodęs generalinis advokatas F. G. Jacobs savo išvadoje, pateiktoje byloje *Eurofood*, kiekvieną konkrečią situaciją reikia vertinti atsižvelgiant į jos specifines aplinkybes [33].

66. Todėl iš pat pradžių reikia atmesti galimybę taikyti universalų, izoliuotą konkrečių veiksnių vertinimą. Remiantis pavieniais veiksniais, kaip antai: skolininkės nekilnojamojo turto vieta, nuomos objektų, dėl kurių ji su kita bendrove yra sudariusi nuomos sutartis, vieta ar nemokios bendrovės sutartimi su konkrečioje valstybėje narėje esančiu banku, negalima galutinai nustatyti pagrindinių turtinių interesų vietos.

67. Be to, kaip matyti iš priėmimo istorijos, reglamento leidėjas, nustatydamas pagrindinių turtinių interesų vietą, atsisakė remtis pagrindine turto vieta. Todėl negalima remtis vien svarbiausio bendrovės turto buvimo vieta. Tai atrodo įtikinamai taip pat todėl, kad tretiesiems asmenims dažnai nėra paprasta nustatyti, kur yra pagrindinė skolininko turto vieta, ypač tada, kai jis yra keliose valstybėse narėse.

68. Atvirkščiai, atsižvelgiant į 3 straipsnio 1 dalyje esančią nuginčijamą prezumpciją ir 13 konstatuojamosios dalies formuluotę, kuri grindžiama turtinių interesų administravimu, reikia taikyti bendrą vertinimą, kuriuo visada atsižvelgiama į tai, kokią veiklą, kurią objektyviai gali nustatyti tretieji asmenys, bendrovė vykdo savo registruotos buveinės vietoje.

31 — M. Virgós ir E. Schmidt Aiškinamasis pranešimas dėl ES bankroto bylų konvencijos, teisininkų ir lingvistų grupės peržiūrėta teksto redakcija vokiečių kalba, Europos Sąjungos Taryba, Dok. 6500/1/96 REV 1, 75 punktas.

32 — Čia sąvoką „kreditoriai“ reikia suprasti plačiai, t. y. kad ji gali apimti ir įmonės darbuotojus.

33 — F. G. Jacobs išvada, pateikta byloje *Eurofood IFSC* (minėta 19 išnašoje, 125 punktas).

69. Kai bendrovės centrinės administracijos ir jos registruotos buveinės vieta sutampa, o tai reiškia, kad ten dirba jos administracija, kuri iš šios vietos administruoja bendrovės veiklą ir tai gali aiškiai nustatyti tretieji asmenys, pagal reglamento struktūrą nustatant jurisdikciją nėra svarbu, kur yra bendrovės pagrindinis turtas ar jos padaliniai. Jau iš 3 straipsnio 1 dalyje esančios prezumpcijos ir jos susiejimo su registruota buveine aiškėja siekis nustatyti, jog pagrindinė bendrovės administracijos vieta ir yra ta vieta, kurią kaip sąsają su bendrove gali atpažinti tretieji asmenys. Aiškinamasis pranešimas dėl konvencijos, iš kurio buvo perimta 13 konstatuojamosios dalies formuluotė, grindžiamas tuo, kad skolininko registruota buveinė paprastai ir yra jo pagrindinė buveinė [34]. Tada, kai centrinės administracijos ir registruotos buveinės vieta iš tikrųjų sutampa, nebereikia nustatyti kitos pagrindinės turtinių interesų vietos.

70. Todėl atsižvelgiant į bendrovės turto, jos padalinių ar vykdomos ekonominės veiklos vietą siekiama paneigti reglamento 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą prezumpciją tik tada, kai vertinant kreditorių požiūriu nesutampa centrinės administracijos ir registruotos buveinė vieta. Tokiu atveju, ir vėl remiantis kreditorių požiūriu, gali prireikti nustatyti kitus objektyvius veiksnius, pagal kuriuos nustatoma, kuris teismas turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą. Šia prasme reikės vertinti visas kiekvieno konkretaus atvejo aplinkybes.

71. Atrodo, kad pagrindinės bylos atveju po buveinės perkėlimo skolininkė vykdė vien likvidavimo veiklą. Bet ir su bendrovės likvidavimu susiję teisiniai sandoriai ir veiksmai iš esmės yra svarbūs nustatant bendrovės pagrindinių turtinių interesų vietą. Galiausiai Europos Sąjungos pagrindinės laisvės taikomos ir tokiam bendrovės perkėlimui į kitą valstybę narę, kai ten siekiama ją likviduoti. Vadinasi, jei tokios likvidavimo veiklos administravimas naujoje registruotoje buveinėje buvo vykdomas taip, kad jį galėjo nustatyti tretieji asmenys, tada bylai reikšmingu laikotarpiu – iki bendrovės panaikinimo – jos pagrindinių turtinių interesų administravimo vieta buvo jos registruotos buveinės vieta, todėl nėra galimybės paneigti 3 straipsnio 1 dalies prezumpciją.

34 — Aiškinamasis pranešimas dėl ES bankroto bylų konvencijos (minėtas 31 išnašoje, 75 punktas).

72. Tokiomis aplinkybėmis nagrinėjamos bylos atveju nereikia nagrinėti problemos, kai pagrindinių turtinių interesų vieta perkeliama siekiant išvengti kilmės valstybės bankroto ir civilinės atsakomybės teisės aktų arba ir netenkinti kreditorių turtinių interesų. Dėl potencialaus piktnaudžiavimo galimybės perkeliant buveinę kyla įdomus klausimas – kaip užtikrinti pusiausvyrą tarp skolininko pagrindinių laisvių, viena, ir kreditorių apsaugos bei reglamento 4 konstatuojamoje dalyje nurodytų palankiausio teismo vietos paieškų, antra [35]. Tačiau, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tokio klausimo nesuformulavo, o remiantis nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis nėra pagrindo manyti, kad buvo piktnaudžiauta, nagrinėjamu atveju šis klausimas nebus išsamiai nagrinėjamas.

73. Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neklausia, nebus nagrinėjamas ir iš *Corte di Cassazione* sprendimo, priimto viename pagrindinės bylos etapų, aiškėjantis aspektas. Ten nurodyta, kad Italijos įmonių registrui nebuvo pranešta apie buveinės perkėlimą. Tačiau prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad 2001 m. liepos 18 d. *Interedil* buvo išbraukta iš Italijos registro. Jei prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo momentu bendrovė būtų registruota dviejų valstybių narių registruose, vertinant kreditorių požiūriu galėtų kilti klausimas dėl teisinės tikimybės. Tačiau, kadangi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, bendrovė buvo išbraukta iš Italijos registro, nėra pagrindo toliau nagrinėti šį klausimą.

c) Tarpinė išvada

74. Todėl į pirmąjį, antrąjį ir trečiojo klausimo pirmą dalį reikia atsakyti taip:

Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalyje esanti sąvoka „pagrindinė turtinių interesų vieta“ turi savarankišką reikšmę, todėl turi būti aiškinama vienodai ir neatsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus.

75. Tai, kad kitoje valstybėje narėje negu ta, kurioje yra registruota buveinė, yra bendrovės nekilnojamojo turto, tarp bendrovės skolininkės ir kitos bendrovės sudaryta dviejų viešbučių kompleksų nuomos sutartis, bendrovės sutartis su banku, nėra pakankami veiksniai, leidžiantys paneigti Reglamento 1346/2000 3 straipsnyje esančią prezumpciją bendrovės registruotos buveinės vietos naudai. Bendrovės turtinių interesų

35 — Šiuo klausimu taip pat žr. 1999 m. kovo 9 d. Sprendimą *Centros* (C-212/97, Rink. p. I-1459), 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimą *Überseering* (C-208/00, Rink. p. I-9919) ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Inspire Art* (C-167/01, Rink. p. I-10155).

administravimo vietą reikia nustatyti bendrai vertinant situaciją, remiantis objektyviais ir tretiesiems asmenims aiškiais kriterijais. Jei centrinės administracijos vieta iš tiesų sutampa su registruotos buveinės vieta, nėra galimybės nustatyti kitos pagrindinių turtinių interesų vietos.

2. Bankroto reglamento 3 straipsnio 2 dalies sąvoka „įmonė“

76. Savo trečiojo klausimo antra dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, kokios turi būti aplinkybės, kad būtų galima manyti, kad egzistuoja įmonė, kaip ji suprantama pagal Bankroto reglamento 3 straipsnio 2 dalį. Jei būtent paaiškėtų, kad bendrovės *Interedil* pagrindinių turtinių interesų vieta nėra Italijoje, vadinasi, Italijos teismai neturi jurisdikcijos kelti pagrindinę bankroto bylą, ar būtų galima prireikus Italijoje nagrinėti šalutinę bankroto bylą. Pagal 3 straipsnio 2 dalį tam būtina sąlyga, kad *Interedil* turėtų Italijoje įmonę. Ar nekilnojamojo turto, dviejų viešbučių kompleksų nuomos sutarties ir bendrovės ir banko sutarties pakanka, kad būtų nustatyta, jog egzistuoja įmonė?

77. Pagal Bankroto reglamento 2 straipsnio h punktą įmonė – tai bet kuri *veiklos vieta*, kur skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą, naudodamas žmogiškaisiais ištekliais ir turtu.

78. Taip į Bankroto reglamentą buvo įtraukta 1995 m. lapkričio 23 d. Konvencijos dėl Europos Sąjungos valstybių narių bankroto bylų formuluotė. Šiuo klausimu aiškinamajame pranešime išdėstyta: „veiklos vieta“ – tai vieta, kurioje vykdoma į rinką orientuota (t. y. į išorę) ūkinė veikla, kad ir koks būtų jos pobūdis, komercinis ar gamybinis, taip pat savarankiškai dirbančiųjų veikla. Pripažinimas, kad ūkinei veiklai turi būti naudojami žmogiškieji ištekliai, reiškia, kad turi būti minimali organizacinė struktūra. Veiklos vieta, kurioje veikla vykdoma tik kartais, negali būti laikoma įmone. Nustatyta tam tikro veiklos tęstinumo sąlyga. <...> Svarbiausia, kaip šią veiklą supranta tretieji asmenys, o ne tai, kokių tikslų ja siekia skolininkas.“ [36]

79. Kaip ir paneigiant reglamento 3 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje įtvirtintą prezumpciją, taip ir 3 straipsnio 2 dalies

36 — Aiškinamasis pranešimas (minėtas 31 išnašoje, 71 punktas).

atveju nepakanka nustatyti vien turto buvimo. Atvirkščiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės patikrinti, ar buvo naudojami žmogiškieji ištekliai ir ar buvo minimali organizacijos struktūra.

80. Vadinasi, į trečiojo klausimo antrą dalį reikia atsakyti taip: Tai, kad kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra bendrovės registruota buveinė, yra šios bendrovės nekilnojamojo turto, bendrovės skolininkės ir kitos bendrovės sudaryta dviejų viešbučių kompleksų nuomos sutartis ir bendrovės sutartis su banku, gali pagrįsti prielaidą, kad bendrovė šioje valstybėje turi įmonę, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 2 dalį, tik tada, kai išvardyti elementai kiekvienas atskirai arba visi kartu turi ilgalaikę organizacinę struktūrą toje veiklos vietoje, kurioje skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą, ir šiai veiklai vykdyti reikalingi žmogiškieji ištekliai ir turtas.

V — Išvada

81. Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą atsakyti taip:

1. Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalyje esanti sąvoka „pagrindinė turtinių interesų vieta“ turi savarankišką reikšmę, todėl turi būti aiškinama vienodai ir neatsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus.

2. Tai, kad kitoje valstybėje narėje negu ta, kurioje yra registruota buveinė, yra bendrovės nekilnojamojo turto, tarp bendrovės skolininkės ir kitos bendrovės sudaryta dviejų viešbučių kompleksų nuomos sutartis, bendrovės sutartis su banku, nėra pakankami veiksniai, leidžiantys paneigti Reglamento 1346/2000 3 straipsnyje esančią prezumpciją bendrovės registruotos buveinės vietos naudai. Bendrovės turtinių interesų administravimo vietą reikia nustatyti bendrai vertinant situaciją, remiantis objektyviais ir tretiesiems asmenims aiškiais kriterijais. Jei centrinės administracijos vieta iš tiesų sutampa su registruotos buveinės vieta, nėra galimybės nustatyti kitos pagrindinių turtinių interesų vietos.

3. Tai, kad kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra bendrovės registruota buveinė, yra šios bendrovės nekilnojamojo turto, bendrovės skolininkės ir kitos bendrovės sudaryta dviejų viešbučių kompleksų nuomos sutartis ir bendrovės sutartis su banku, gali pagrįsti prielaidą, kad bendrovė šioje valstybėje turi įmonę, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 2 dalį, tik tada, kai išvardyti elementai kiekvienas atskirai arba visi kartu turi ilgalaikę organizacinę struktūrą toje veiklos vietoje, kurioje skolininkas vykdo nuolatinę ūkinę veiklą, ir šiai vykdyti reikalingi žmogiškieji ištekliai ir turtas.

4. Su ES teisės aktais nesuderinama tai, kad nacionaliniam teismui, kuris aukštesnės instancijos teismui priėmus privalomą sprendimą dėl jo jurisdikcijos turi nagrinėti bylą iš esmės, pagal nacionalinę proceso teisę yra privalomi šio aukštesnės instancijos teismo vertinimai teisės klausimais, kai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo aiškinimą, kurio prašoma, šios išvados neatitinka ES teisės aktų.